

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

נח.

(א) שביעית פ"ו מ"ח
(ב) ג"ס פ"ו מ"ח לקמן
(ג) ג"ס [ג] ר"ה וקפ"ו
(ד) ר"ה ע"ג: (ט) כ' ספג לאון
(ו) ד"ה ע"ג: (ז) ד"ה ג"ט
(ח) [ז'ל' לאון דליבער ש"ס
(י) י"ז'ל' לאון דגדולין וכו'
יעב"ד: (י"א) [ז'ל' לאון וכו'
ליריעה. מפרשת למטה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כ"ח וכו'
ומעשר שני ומעשר וכו'
ולחבי אפילו: (ב) ד"ה
אלא וכו' ומ"ה ח"ו
שביעית: (ג) ד"ה ח"ו
ענין וכו' שצ"ח מ"ח
הקרקע ע"ש לה"ח
(ד) ד"ה כנגד למנו"ל וכו'
ש"ס היו של שביעית:

גליון הש"ס

ג"ב והלא שביעית אין לה
מתירין. קשה לו ענין
יקשה ה"א אין טעם לו
מתירין ואסור במת
במשה. ומשם קודם לכת
קודם לך כן ד"ח ע"ה
דמה דגם ש"ס מי
במשה לא משיב אל מין
תקן ש"ס וכו'.

הגהות הגר"א

[א] ג"ב (פ"ה א"ב) ח"ה:

פירוש הרא"ש

כל דבר שיש לו מתירין.
דכיון שיש לו למיר את
האיסור שבו אמרו חכמי
ללא נטיל דוקא כחולין
בגון טבל של מתערב בחולין
ש"ס ה"א נטיל גשמי ע"ו
ע"ה שחזר לשער ע"ו
מני הילכו נקוד ומעשר
שני להטלותו לירושלים וכו'
כפ"ה: וכן ההקדש.
כפ"ה: והודש. שא"ר
המזבח מתיר: שביעית
אין לה מתירין. כל מה
שגבל שביעית לר"ח לבער:
דחנן השביעית אסורה.
אין ה"ו מלשון כשיהיה אל
הש"ס קובה כבתי' וכו'
ובמשה ה"א שח"ק כל
גדול בשביעית וה"א כ"ס
דברי רש"י: א"א א"א כ"ס
אמרי' אלא לבער.
לומר שהמתיר בקרקע

בגון טבל. שיש לו מתירין שמתקו וימור ומעשר (ב) והקדש יש לו מתירין על ידי פדייה וחדש עומר מתירו להבי אפילו חלאק לא בטלי דהא אפשר לכו בתקנתא: ונמו כהם חכמים שיעור. דתרומה בטלה כזמאה ועולה במאמ"ס: השביעית אסורה כל שהוא כמינה. שחם נתערבה קאה של חטין של שביעית חלאק של הימור אינה בטלה: אמר להם אף אני לא אמריה. שיהא שביעית אסרת כמינה כל שהוא: אלא לביעור. שחם נטל כזל של שביעית ונטעו שביעית והוסיפה כל שהוא אומו כל שהוא מבטל את העיקר ומחייב כולו דביעור (ג) דמולא"ו שביעית: אצל לאכילה. שחם נתערבו פירות שביעית כפירות שמיית לחער שמתחייבו דביעור ולא זיערן דהשתא קיימי דאסור אכילה אינה אסרת אלא כנותן טעם ואם אין זה כנותן טעם מתבטל. ומדקמני לא אמרתי אלא לביעור דגידולין מבטלן את העיקר התם נמי דבעיא של ישמעאל גידוליו מבטלן את העיקר: ה"א נמי לחומרא. דהא דלמח לענין ביעור גידולין מבטלן את העיקר היינו נמי לחומרא שכולן חייבין דביעור העיקר והתוספת אצל בעיא

דישמעאל להיות היא: כלא"ס. של ששית שירדו עליהם בשביעית וזממו מאליהן כלא נטיעה: אם היו עליו שלחן שחורין. שמתמת וגידוליו מבטלן את העיקר: הוריקו. שהן כמו כממשין ירוקין והכסיפו פניהם מותרין שלא כולם שביעית: אם יש יולין יליטה. מן הקרקע זעילין שלחן של כן יש להן כח זעילין שלהן שכשאווח זעיליהן שומט עיקרו עמו מן הקרקע אסורין דחסידי גידולי שביעית: כנגדן למוא"י שביעית מוסרין. שחם (ח) של שביעית וזממו כשימיית ויש להן כח זעילין מותרין דגידולי הימור מבטלן העיקר של איסור והיינו להיתר כגון הך בעיא דישמעאל ומאה פשטה: ודלמא. לעולם אין גידולי הימור מבטלן את האיסור והכח היכי דמי כדמכונן כלומר ה"א דקמני למוא"י שביעית מותרין כגון הדמיה שכתשן במדוכה ללמניה לעיקר לשביעית: אצל בעיית דישמעאל לעיקר זעילין איכה למימר דלא בטלי:

לומר אם נתערבו לאחר הביעור שחם יהו אסורין מערובתן לא שרו בזליהן זין במינן זין שלא במינן כנותן טעם. אלמא גדולין אינן נמשכין אחר העיקר להיות כמותו דה"ה היאך תאסרו שביעית בגידוליה אלא ודאי אין גדולין עיקר הלכך מעלין. והכ"ה אתה רואה דקצירה לך דאי אין מעלין על כרחיך גידולין עיקר דאי לא היכי פשיט דמגדולין אסורין מעלין אלא ודאי כדפירשתי לעיל. ודחי ליה דלמא ה"א נמי לחומרא אצל מדינה לעולם אימא לך שהגידולין הרי הן עיקר הלכך אין מעלין אותו והמירור. ונראה דענין דח"ף על גב דלעיל דחיתן דלמא לחומרא זעילין למפשטה מהא דסליק אדעתין דליכא למידיח כי ה"א גווחא משום דבשלמא לעיל יליכא אלא חדא חומרא דמחמירין גידולין כמאן דאמ' בשלמא דמי אצל הכ"ה אי אמרין לחומרא שאני מחמירין מרי מומרי חמא דלביעור כיון דכיש לו מתירין דמי אסורת כזל שהוא והא חומרא דשלמא הוא ועוד גידולין שאין דינן לאסור אפילו כזממה יאסרו כזל שהוא ואפילו הכי דחיימה נוסחי דגרסי אף אני לא אמרתי אלא לביעור והיינו הך דלכי קאלמר להו רבי שמעון לא תוודעיתו לי מהך מתניתין דשביעית דהרי היא כחילו לחומרא כפירוש אף אני לא אמרתי אלא לביעור: אלא מן דהא פשטה דמינה כלא"ס שירדו עליהם בשביעית וזממו אם היו עליו שלחן שחורין. שפיון שהם ירוקים לאו מחמת יניקת הקרקע נתגדלו אלא מחמת הכולל עצמו: אם יש יולין לישלם זעילין שלחן אסורין. דזכי ה"א גווחא כמכאן מילתא שניקתם יפה: וכנגדן למוא"י שביעית מוסרין. משום דזעילין הללו ודאי רבו גידולין על עיקר הבצל שחורין: אך קומו דמוא"י וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י.

וח"ה ה"א נמי לחומרא שאני דתרי חומרי מחמירין זה. ואיכה קאלמר להו רבי שמעון לא תוודעיתו לי מהך מתניתין דשביעית דהרי היא כחילו לחומרא כפירוש אף אני לא אמרתי אלא לביעור: אלא מן דהא פשטה דמינה כלא"ס שירדו עליהם בשביעית וזממו אם היו עליו שלחן שחורין. שפיון שהם ירוקים לאו מחמת יניקת הקרקע נתגדלו אלא מחמת הכולל עצמו: אם יש יולין לישלם זעילין שלחן אסורין. דזכי ה"א גווחא כמכאן מילתא שניקתם יפה: וכנגדן למוא"י שביעית מוסרין. משום דזעילין הללו ודאי רבו גידולין על עיקר הבצל שחורין: אך קומו דמוא"י וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י.

כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל. שנתערב בחולין ויש לו מתירין שיכול להפריש ממקום אחר. ומעשר שני והקדש יש להם היתר כפדייה: וחדש. שהעומר ממירו: לא נתנו כהם חכמים שיעור. שאוסרים בכל שהוא כמינה. מיהו שלא במינן כנותן טעם כיון דהשתא אסריה כמו שכתבתי במעלה"ה. וזכרתי בתרא דמ"ס

"כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נתנו בהן חכמים שיעור וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה וערלה וכלאי הכרם נתנו בהם חכמים שיעור אמרו לו: והלא שביעית אין לה מתירין ולא נתנו בה חכמים שיעור דתנן (ב) השביעית אסרת כל שהוא במינה אמר ליה [א] אף אני לא אמרתי אלא לביעור אבל לאכילה בנותן טעם ודלמא האי נמי לחומרא שאני אלא מן הדא פשטה דתנן (ב) בצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו אם היו עליו שלהן שחורין אסורין הוריקו מותרין ר' חנניא בן אנטיגנוס אומר אם יכולין ליתלש בעלין שלהן אסורין וכנגדן למוצאי שביעית מותרין למימרא דגידולין היתר מעלין את האיסור ודלמא במדוכונן אלא מן הדא דתניא

לומר אם נתערבו לאחר הביעור שחם יהו אסורין מערובתן לא שרו בזליהן זין במינן זין שלא במינן כנותן טעם. אלמא גדולין אינן נמשכין אחר העיקר להיות כמותו דה"ה היאך תאסרו שביעית בגידוליה אלא ודאי אין גדולין עיקר הלכך מעלין. והכ"ה אתה רואה דקצירה לך דאי אין מעלין על כרחיך גידולין עיקר דאי לא היכי פשיט דמגדולין אסורין מעלין אלא ודאי כדפירשתי לעיל. ודחי ליה דלמא ה"א נמי לחומרא אצל מדינה לעולם אימא לך שהגידולין הרי הן עיקר הלכך אין מעלין אותו והמירור. ונראה דענין דח"ף על גב דלעיל דחיתן דלמא לחומרא זעילין למפשטה מהא דסליק אדעתין דליכא למידיח כי ה"א גווחא משום דבשלמא לעיל יליכא אלא חדא חומרא דמחמירין גידולין כמאן דאמ' בשלמא דמי אצל הכ"ה אי אמרין לחומרא שאני מחמירין מרי מומרי חמא דלביעור כיון דכיש לו מתירין דמי אסורת כזל שהוא והא חומרא דשלמא הוא ועוד גידולין שאין דינן לאסור אפילו כזממה יאסרו כזל שהוא ואפילו הכי דחיימה נוסחי דגרסי אף אני לא אמרתי אלא לביעור והיינו הך דלכי קאלמר להו רבי שמעון לא תוודעיתו לי מהך מתניתין דשביעית דהרי היא כחילו לחומרא כפירוש אף אני לא אמרתי אלא לביעור: אלא מן דהא פשטה דמינה כלא"ס שירדו עליהם בשביעית וזממו אם היו עליו שלחן שחורין. שפיון שהם ירוקים לאו מחמת יניקת הקרקע נתגדלו אלא מחמת הכולל עצמו: אם יש יולין לישלם זעילין שלחן אסורין. דזכי ה"א גווחא כמכאן מילתא שניקתם יפה: וכנגדן למוא"י שביעית מוסרין. משום דזעילין הללו ודאי רבו גידולין על עיקר הבצל שחורין: אך קומו דמוא"י וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י.

וח"ה ה"א נמי לחומרא שאני דתרי חומרי מחמירין זה. ואיכה קאלמר להו רבי שמעון לא תוודעיתו לי מהך מתניתין דשביעית דהרי היא כחילו לחומרא כפירוש אף אני לא אמרתי אלא לביעור: אלא מן דהא פשטה דמינה כלא"ס שירדו עליהם בשביעית וזממו אם היו עליו שלחן שחורין. שפיון שהם ירוקים לאו מחמת יניקת הקרקע נתגדלו אלא מחמת הכולל עצמו: אם יש יולין לישלם זעילין שלחן אסורין. דזכי ה"א גווחא כמכאן מילתא שניקתם יפה: וכנגדן למוא"י שביעית מוסרין. משום דזעילין הללו ודאי רבו גידולין על עיקר הבצל שחורין: אך קומו דמוא"י וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י.

לה א מ"ח פ"ו מ"ח
מאלות אסרות ה"א
[ו] ט [ז] ו"א מה"ל
יו"ט ה"א כ סמג לאון
קמא טושע"א א"ח ס"י
קמא סת"ף א' ויזש"ע י"ד
ס"י קב טו"א:
ל"ו ב מ"ח פ"ו מ"ח
מאלות אסרות ה"א
י"ג:
ל"ו ב מ"ח פ"ו מ"ח
מאלות אסרות ה"א
ה"א כ"ו:
ל"ח ד מ"ח פ"ד מה"ל
שמטה ויזש"ע ה"כ:

תוספות

כל דבר שיש לו מתירין
בגון טבל. שנתערב בחולין
דמי מעשר עליו ממשא
או מעשר שאינו נקוב:
להטלותו ולאכילתו או
לפדותו: וחדש. דה"ה
המזבח מתיר: והקדש.
לכ"ה זכי פתיח ליה: לא
נתנו חכמים שיעור.
ואסורין כזל שהוא אין
להקשות דכ"פ בתרא דע"ו
דף ע"ג: אמר דנטל שלחן
במיי בט"ש י"ל דהא נמי
לחמר שלחן נתנו זו שיעור
משום דיש לו מתירין היינו
דיוקא כמיי אצל שלחן
במיי בטל וכן משמע לעיל
גרי יין שהוא דמיט' וזמ"ז:
דה"ה דבר שיש לו מתירין
וא"ת פ"ק בתרא דמסכת
ע"ו (פ"ס) דקאלמר חוץ
מטבל יין נטבן דמיט'
במשה ופ"ק בשלמא
עבודת כוכבים משום
חומרא דע"ו אלא על מ"ה
טעמה ומקפ"ה כתיבין כן
אסורו פירוש דחיימה אמת
כפוטרת את הכי לימא
טעמה משום דיש לו
מתירין כזל שהוא כזל
שגלגלו בעליו למדינת ה"ס
לאין לו מ"ה ימירו אצל קשה
למה לו מעם דיש לו מתירין
חיפוק ליה משום דכתיב
ב"ד אסורין: וכל שאין לו
מתירין בגון הירושלמי.
ולקמן מפרש אמ"ה ה"ו
א"ח מתירין: וערלה
בכלא הירבם נתנו בו
החכמים שיעור. חומרה
כ"ק ערלה וכלא"ס במאמ"ס
מ"ח מתירין כמיי דכש"ל
מ"ח אסורין פ' ה"ה הש"ס
דמ"ד דף ע"ג:

כ"ו: דחנן השביעית אסרת ככל שהוא. והא דלפיכך ליה לעיל אי גידולי דהיתר מבטלן לעיקר דשביעית י"ל דהכ"ה
מיי מריר לא אכל ביבש לא ח"י"ג חמא גידולי חסידי ענין ומטבלי טיפוי וזמטבלי טיפוי אסורין: אמר' להם שביעית אינה אסרת ככל שהוא
אילא לביעור פירות. פ"ט הרב דבי אליעזר בגון שביעית ודלמא משום ששית שביעית אסרת ודלמא משום ששית שביעית אסרת
שביעית גידולי אסור חסידי ומטבלי לעיקר דהיתר אצל לאכילה כגון לאחר ביעור כפירות שביעית שנתערבו כפירות
דהיתר א"ו אסר במשהו אלא כנותן טעם כשאר אסורין אלמא גידולין שביעית מבטלן לעיקר דהיתר אצל לאכילה כגון
דבעל גידולי אסור מטבלי לעיקר דהיתר דמי הא נמי לחומרא אוליין דגידולין שביעית מבטלן העיקר אצל לאכילת
מטבלי גידולי דהיתר לעיקר דאסור ומה שפירש אלא לביעור לענין פירות ששית שנתערבו כפירות שביעית ק' להר"ם דתנא כל
הספיסין מותרין חוץ מפיסין כרוב ומפרשין דמירי כפיסין ששית שנתערבו כפירות שביעית אלמא גידולין שביעית אין אסורין
במשהו ונראה דשמא הם מייירי שגמרו בששית ולא גדלו ככל שביעית וספיסין כרוב אסורין דמפרש שח"ק יתן מן מעלין
והמר מן האמנות לקחתי ועוד קשה להר"ם מהך דמערבי ענין נקוב כב"ה אם הוסיף חמ"ס אסור לא הוסיף חמ"ס
חומר אלמא גידולי אסור אינם אסורין במשהו וכן מלכו כה"ה דכלא"ס שירדו עליהם בששית וזממו הוריקו מותרין אלמא
גידולין שביעית אינם אסורין במשהו לך מפרש הר"ם דהכ"ה מייירי כבזל שנתערב בששית וזממו שביעית ומכיון שהוסיף
משהו נאסר טעמו כמו כלא"ס הכרם דעיקרם נאסר דה"ה אחר ההם זעיר מעיקרו כמשהו לומר שמתלוא זמ"הו אסור
רוצה ובה הוסיף אף לא והכי נמי חמלת זמ"הו ויעמו כמשהו זמ"הו י"ל ה"א שיש לביעור דה"ה לו לומר
גידולין [ח] לו זמ"הו וכו'. אל ערב שביעית: חסדים: כדמפרש רש"י שביעית אינה אסרת: ה"ה ע"ה שיש לביעור שחורין.
דלכ"ה להשכר שיעורן עליהם ששית: אסורין: דבידוע שגדלו רובם שביעית: הוריקין: לא גדלו רובם ומותרין: רבי
חנינא בן אמרי' שביעית מוסרין: וכנגדן למוא"י שביעית מוסרין: שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י. שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י.

שדך שחקן הבצל שחורין וכו' וזממו דמוא"י.